

## УВОД

По данни на Европейския парламент на Стария континент живеят от 12 до 15 милиона роми. Те са най-голямото европейско малцинство. Срещат се във всички държави. Групата е изключително хетерогенна. Ромите в различните страни и дори в рамките на една и съща страна често се различават по езика, който използват в ежедневието, по религиозната си принадлежност, по признака уседналост–номадизъм (или полуномадизъм), по традиционния или модерния занаят на групата, по социалния си статус, по субгруповата си идентичност.

Най-голям дял роми населяват страните от Централна и Източна Европа. Трудностите при прехода от държавна планова към пазарна икономика се отразиха особено тежко върху техния начин на живот. В България преструктурирането на икономиката, свързано със закриването на 1 300 000 работни места, доведе до спад на заетостта при ромите в размер на 37–66%, запазил се в тези граници в продължение на две десетилетия. Нито една от другите етнически общности не бе поразена толкова тежко от безработицата.

Продължителното изключване от пазара на труда доведе до бързото им отпадане и от другите социални сфери, особено в условията на рязко съкращаване на средствата за социални услуги. Бедността засегна от две трети до четири пети от ромите в посткомунистическия период и е многократно по-дълбока, отколкото при останалото население. Хиляди ромски деца отпадат от училищната система още в първите години на обучението си. Пространствената сегрегация в изолирани ромски махали нарасна двойно. Социалните дистанции между ромите и останалото население се увеличиха. Засили се възприемането им не просто като „различни“, а като „чужди“ и „опасни“, което лесно се трансформира в дискриминационно отношение.

Бедността, влошените жилищни условия и всекидневният стрес доведоха до нарастване на заболяемостта и преждевременната смъртност в ромската общност. Достъпът до здравеопазване на значителна част от тях се влоши. Безпомощността, изпитвана от хиляди роми, които не са в състояние да осигурят лечение на своите деца